

Krystyna Leszczyńska

Badania prof. Edwarda Olszewskiego nad emigracją polską do Skandynawii – Polacy w Norwegii 1940-2010

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio K, Politologia 19/1,
206-209

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Fot. 1. Wręczenie Jubilatowi Księgi Pamiątkowej w trakcie uroczystości (od lewej: prof. Grzegorz Janusz, prof. Maria Marczevska-Rytko, prof. Stefan Stępień, prof. Edward Olszewski)
Fot. Liliana Węgrzyn-Odzioba

Badania Profesora Edwarda Olszewskiego nad emigracją polską do Skandynawii – *Polacy w Norwegii 1940–2010*¹

Publikacje prof. dr. hab. Edwarda Olszewskiego dotyczące problematyki polskiej emigracji do Skandynawii od wielu lat cieszą się uznaniem wśród naukowców i zainteresowaniem polskich imigrantów w Danii, Norwegii i Szwecji. W dorobku naukowym Profesora z zakresu „przestrzeni skandynawskiej” wyróżnić można m.in. następujące prace: *Emigracja polska w Danii 1893–1993*, Warszawa-Lublin 1993, ss. 658; *Polacy w Skandynawii* (pod red., Lublin 1997, ss. 437 – przetłumaczona również na język angielski); *Polskie Stowarzyszenie w Danii „Ognisko” 1983–1998* (współautorka A. Śledzianowska), Lublin-Kopenhaga 1998, ss. 55; *Polska emigracja do Skandynawii*, Toruń 2008, ss. 40 (przetłumaczona również na język angielski); *Polska Szkoła Sobotnia im. Jana Pawła II w Oslo. 20 lat w służbie Polonii i Polski*, Toruń 2008, ss. 96; *Polacy w Norwegii 1940–2010*, Toruń 2011, ss. 752.

Oceniając wyżej wymienione publikacje na temat emigracji Polaków do Skandynawii i Polonii skandynawskiej, wybitny znawca przemian cywilizacyjnych współczesnego świata prof. dr. hab. Andrzej Chodubski napisał: „Są to oryginalne osiągnięcia badawcze, cenne zarówno ze względu na warstwę normatywną, ukazującą obraz życia

¹ Skrócona wersja tekstu na temat badań skandynawskich prof. dr. hab. Edwarda Olszewskiego ukazała się w „Wiadomościach Uniwersyteckich”, Miesięczniku Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2012, nr 6 (186), s. 50–51.

polonijnego, jak i deskryptywną i eksplanacyjną – dostarczającą uporządkowanej i usystematyzowanej wiedzy o życiu Polaków w krajach skandynawskich, objaśniającej określone postawy, zachowania, aspiracje, dążenia indywidualne i zbiorowościowe. Z punktu widzenia naukowego są to wartościowe ustalenia poznawcze, jako że: 1) obraz życia polonijnego prezentuje się w nich w długim horyzoncie czasowym, co pozwala na wyodrębnienie zjawisk specyficznych ujawniających się w danej przestrzeni życia kulturowo-cywilizacyjnego; 2) uwzględniając determinizm cywilizacyjny, a w nim środowiskowy, przywiązuje się przede wszystkim wagę do rozpoznawania roli podmiotów indywidualnych i zbiorowych, tj. jednostek oraz różnych grup organizacyjnych powstających w rzeczywistości diasporalnej; 3) w rozpoznawaniu życia emigracyjnego, polonijnego dużą wagę przywiązuje do tzw. miękkiej sfery życia kulturowego, tj. postrzegania systemów wartości, norm i reguł życia organizacyjnego, postaw, zachowań społeczno-politycznych, mentalności zbiorowej; 4) dziedzictwo przeszłości życia polonijnego łączy się z teraźniejszością, analizuje się rzeczywistość kulturową pozostającą w toku stawania się, a przy tym uwzględnia się jej predyktywność; 5) z perspektywy metodologicznej uwagę zwraca posługiwanie się analizą jakościową, interpretacyjną, rozpoznawanie danych i źródeł zastanych oraz pozyskiwanych przez obserwację uczestniczącą, wywiady, ankiety, uwzględnianie studiów przypadków².

Bezpośrednio po ukazaniu się monograficznego opracowania w 100-lecie Polonii duńskiej *Emigracja polska w Danii 1893–1993* (Warszawa-Lublin 1993), Autor m.in. odbył kilkanaście owocnych spotkań autorskich w „skupiskach” polskich imigrantów na Zelandii, Lolland-Falster i Jutlandii. O wartości niniejszej publikacji świadczy nie tylko liczba jej cytowań, ale także liczne sugestie kontynuowania badań nad dziejami Polonii w Danii po 1993 r., które napływają do Profesora od przedstawicieli wyżej wymienionych środowisk.

Należy podkreślić, że bardzo dobrze została przyjęta, przez krytykę naukową i działaczy polonijnych, praca zbiorowa pod redakcją Profesora i z jego istotnym udziałem autorskim pt. *Polacy w Skandynawii* (Lublin 1997), którą wydano także w języku angielskim (*Poles in Scandinavia*, Lublin 1997).

Z bardzo dużym zainteresowaniem oraz uznaniem profesjonalistów i Polonii spotyka się najnowsze, obszerne i bogato ilustrowane opracowanie monograficzne *Polacy w Norwegii 1940–2010* (Wyd. A. Marszałek, Toruń 2011), obejmujące 70 lat dziejów polskich uchodźców wojennych i imigrantów w Królestwie Norwegii. W dniu 22 czerwca 2012 r. prezes Wydawnictwa Adam Marszałek – dr Adam Marszałek przedstawił propozycję drugiego wydania książki *Polacy w Norwegii 1940–2010*.

W dniu 14 marca 2012 r. w Wydawnictwie Adam Marszałek w Toruniu miało miejsce spotkanie autorskie Profesora połączone z promocją Jego najnowszej książki. Publikację *Polacy w Norwegii 1940–2010 ks. prof. dr hab. Edward Walewander* w recenzji określił mianem *opus vitae*. Spotkanie, na które przybyli naukowcy z uniwersytetów w Toruniu, Bydgoszczy, Lublinie, Gdańsku oraz liczne grono osób zainteresowanych powyższą problematyką, poprowadził prezes Wydawnictwa – dr Adam Marszałek. Na podkre-

² A. Chodubski, *O polonijno-skandynawistycznym nurcie zainteresowań Profesora Edwarda Olszewskiego*, [w:] *Polska–Europa–Świat. Prace politologiczne i historyczne. Księga jubileuszowa ofiarowana Profesorowi Edwardowi Olszewskiemu z okazji 70. rocznicy urodzin*, M. Marczewska-Rytko i S. Stępień (red.), Wyd. UMCS, Lublin 2012, s. 15.

ślenie zasługuje fakt, że w promocji uczestniczył prezes Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych i jednocześnie dziekan Wydziału Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika prof. dr hab. Roman Bäcker. Gościem szczególnym uroczystości była Krystyna Sobierajska z Bergen (obecnie zamieszkała w Polsce). Ta niezwykle aktywna działaczka oświatowa, polonijna i Solidaritet Norge-Polen, zarazem jedna z „bohatek” opracowania, w swoich wypowiedziach wielokrotnie wskazywała na niezwykle rzetelność faktograficzną publikacji.

Natomiast w maju 2012 r. z inicjatywy polskich imigrantów w Oslo odbyły się dwa spotkania i dwie promocje z udziałem „polskiej delegacji” w osobach: Autora książki prof. E. Olszewskiego, dr. A. Marszałka i dr Joanny Marszałek-Kawy z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Pierwsze, które zorganizowano 4 maja w Domu Polskim, poprowadził aktywny organizator życia polonijnego w Norwegii – Bogdan Kulas. Wzięli w nim udział głównie przedstawiciele świata naukowego, artystycznego, animatorzy kultury polonijnej, organizatorzy oraz „weterani” działalności polonijnej. W spotkaniu uczestniczyli m.in. profesor Ole Michael Selberg – były dyrektor Instytutu Sławistyki Uniwersytetu w Oslo, Zbigniew Tyszek – współorganizator i redaktor pisma „Kronika. Polskie Czasopismo w Norwegii” (ukazywało się prawie 17 lat), Edyta (Edith) Stylo – animatorka życia kulturalnego i właścicielka galerii Stylo Design w Oslo, Jerzy Jankowski – prezes Związku Polaków w Norwegii. Uczestnikiem wyjątkowym był Mieczysław Krakowski (ur. w 1922 r.), wywieziony do Norwegii w 1943 r. przez Niemców, obecnie zamieszkały w Stavanger. Jego niezwykle bogaty życiorys został przedstawiony w książce, a udział w promocji przyjęty z dużym zadowoleniem i zainteresowaniem Autora oraz zgromadzonej w Domu Polskim publiczności.

Następnego dnia spotkanie i promocja miały miejsce w Polskiej Szkole Sobotniej im. błogosławionego Jana Pawła II w Oslo. Autor, który był honorowym gościem uroczystości, został entuzjastycznie przyjęty przez grono nauczycielskie, dyrektor Szkoły Hanne Sand i jej byłego wieloletniego dyrektora Romualda Iwanowa. Z racji tego, że z okazji 20-lecia Szkoły Profesor napisał, a Wydawnictwo Adam Marszałek opublikowało, okolicznościową książkę *Polska Szkoła Sobotnia im. Jana Pawła II w Oslo. 20 lat w służbie Polonii i Polski* Autora określono mianem „swojego” człowieka. Oprócz władz placówki, młodzieży starszych klas i jej rodziców w spotkaniu (ponad 140 osób) uczestniczyło liczne grono działaczy polonijnych, m.in.: Jacek Juniszewski – założyciel i wieloletni przewodniczący Polsko-Norweskiego Towarzystwa Kulturalnego „Kultura” oraz redaktor pism „Wici” i „Polsk Kultur. Tidsskrift for Polsk-Norsk Kulturforening»Kultura«; Bogdan Strażyński – współredaktor *Kroniki*, Anna Róża Gurowska – artystka i właścicielka galerii „Anna Roza Art.”, zasłużona działaczka i animatorka kultury Barbara Katarzyna Tubylewicz-Olsnes oraz Gabriela (Gabi) Bogusławska – w przeszłości pełna energii i inicjatywy, działaczka polonijna w Oslo. W trakcie spotkania Wydawcy zabrakło książek, które kupowano jak przysłowiowe ciepłe bułeczki. Natomiast Autorowi, niezwykle docenionemu, sprawnie pracowała ręka przy wpisywaniu dedykacji.

Należy podkreślić, że 15 maja efektowną promocję książki Profesora zorganizowała Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie wraz ze Stowarzyszeniem „Lubelszczyzna w Europie”. Poprowadzili ją mgr Ewa Hadrian i dr Jerzy Gryz. Promocja miała akcent norweski, gdyż wpisano ją w cykl obchodów Święta Narodowego Norwegii przypadającego na dzień 17 maja; były flagi polska i norweska. W spo-

tkaniu uczestniczyli m.in. mgr Zofia Ciurus – dyrektor Biblioteki wraz z pracownikami, naukowcy – historycy, grono przyjaciół Profesora, studenci politologii, a nawet dr Waldemar Niemoćko z Cremorne w Australii.

Wydział Politologii złożył wniosek, a Senat UMCS zaakceptował wytypowanie książki Profesora Edwarda Olszewskiego *Polacy w Norwegii 1940–2010* do Nagrody Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za rok 2011. Życzymy powodzenia i dalszych osiągnięć naukowych.

Krystyna Leszczyńska
(Zakład Ruchów Politycznych)

Sprawozdanie z drugiej azjatyckiej konferencji poświęconej etyce, religii i filozofii (marzec 2012)

IAFOR (the International Academic Forum) zostało założone w roku 2009 przez grupę uczonych i przedstawicieli świata biznesu z Azji, Europy oraz Stanów Zjednoczonych Ameryki. Celem IAFOR jest prowadzenie i promowanie dialogu ponad granicami w skali globalnej. Pod auspicjami Forum w roku 2009 odbyła się jedna konferencja międzynarodowa z zakresu pedagogiki. W roku 2010 zorganizowano cztery konferencje międzynarodowe z zakresu nauk społecznych, humanistycznych, organizacji i zarządzania oraz edukacji. Rok 2011 przyniósł intensyfikację podejmowanych inicjatyw. Obrady toczyły się między innymi w zakresie zagadnień dotyczących etyki, religii i filozofii; psychologii; studiów azjatyckich; kulturoznawstwa; mediów i komunikacji społecznej; zarządzania; edukacji; zrównoważonego rozwoju; nauk społecznych.

W ramach IAFOR odbyła się w Osace w Japonii druga azjatycka konferencja poświęcona etyce, religii i filozofii (ACERP). Tematem przewodnim tegorocznej konferencji obejmującej kwestie sposobu/sposobów myślenia, wierzeń, zachowań było jedno znaczące słowo: zaufanie (trust). Konferencja zgromadziła ponad 250 uczonych i praktyków z całego świata. Zagadnienia dotyczące zaufania zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym zyskują na znaczeniu. Wskazuje się na zaufanie jako podstawę kapitału społecznego. Szczególnie interesujące podczas konferencji było spojrzenie na kwestie zaufania przez pryzmat różnych dyscyplin naukowych, między innymi psychologii, psychologii społecznej, filozofii, antropologii, politologii, socjologii. Wielokrotnie odwoływano się w wystąpieniach do tragedii, jaka dotknęła Japonię w ubiegłym roku. Wskazywano przy tym na działania mające na celu aktywizację kapitału społecznego. Polskie środowisko naukowe reprezentowała na konferencji prof. dr hab. Maria Marczevska-Rytko, która podjęła w swoim wystąpieniu problem zaufania w stosunkach między poszczególnymi kręgami kulturowo-cywilizacyjnymi. W dyskusji po wystąpieniu odnoszono się do wymiaru filozoficznego w pojmowaniu zaufania, wskazywano na różnice i podobieństwa w pojmowaniu takich pojęć jak Wschód czy Zachód i ich kulturowe, społeczne czy polityczne uwarunkowania. Prof. M. Marczevska-Rytko pełniła także funkcję przewodniczącej sesji.